

פרשת בהר

במספר שנים אחר היובל תקנה מאת עמיתך (כה, טו)

והדבר תמוה דמן הראוי היה לומר "במספר שנים עד היובל" ולא "אחר היובל", שהרי צריך לחשב כמה שנים יש עד היובל (עיין פירש"י).

ובפשיטות יש לבאר ד"אחר היובל" היינו אחר שהתחילו ימי היובל, דהיינו שהב"ד החלו כבר לספור היום שנה אחת מן היובל וכדכתיב "וספרת לך וגו'", והוא לאחר י"ד שנים שכבשו וחילקו את הארץ שבהן לא נהג היובל ולא שייך בהן מספר שני היובל.

אך י"ל עוד דהתורה רמזה בזה למה שאמר רב חסדא (ב"מ עט, א) דמוכר שדהו לששים שנה אינו יוצא ביובל כיון שמכר לשנים קצובות וכן פסק הרמב"ם (שמיטה ויובל יא, ב), וזהו שאמר "במספר שנים אחר היובל תקנה וגו'", שאם קנה לשנים קצובות יותר מחמשים שנות יובל יוכל שפיר לקנות.

ויותר נראה לפרש ענין זה לפי מה שאמר רב חסדא (גיטין מח, א) מחלוקת (דר' יוחנן ור"ל במוכר שדהו בזמן שהיובל נוהג, אי מביא וקורא או אינו קורא) ביובל שני, אבל ביובל ראשון דברי הכל מביא וקורא דאכתי לא סמך דעתו שהקרקע חוזרת ביובל, ע"ש.

וכיון דעיקר הכתוב בא להורות על איסור אונאת חברו שאינו יודע על חזרת קרקעות או שאינו יודע מה מספר שני היובל, א"כ ביובל ראשון שייך בו שפיר אונאה דעדיין לא סמכי דעתייהו, אבל ביובל שני שכבר נתפרסם דיני שמיטת קרקעות מסתמא ידע הלוקח וקא מחיל, קמ"ל קרא דאפילו לאחר היובל הו"ל אונאה וצריך לחשב עמו כפי שני היובל.

עוד יש להשיב, דאף שאמרה תורה שהשדות חוזרות ביובל, מ"מ אפשר שיכול למכור לו מעתה עד היובל בתוספת תנאי שאחר שנת היובל תהיה השדה מכורה לו שוב במכירה נוספת. ואף כי איתא בגמרא (ב"מ טז, ב) דהאומר לחברו שדה שאני לוקח לכשאקחנה קנויה לך מעכשיו לא קנה משום דהוי כדבר שלא בא לעולם, שאני הכא שזה דומה למה דאיתא (קדושין סב) דהנותן לאשה שתי פרוטות ואמר לה התקדשי לי היום בפרוטה אחת ובפרוטה שניה תתקדשי לאחר שאגרשיך שנפסק דמקודשת. והיינו משום דהוי כקונה דבר שלא בא לעולם עם דבר שבא לעולם דקיי"ל (חו"מ רג) דקנה שניהם.

וכמו כן כאן, מיגו דחל על המכירה שלפני היובל חל גם על לאחר היובל ולא הקפידה התורה אלא על מכירה אחת לצמיתות, אבל רשאי שפיר לעשות מכירה אחרת לאחר היובל.

ואמנם, כיון שהיא ממש מכירה חדשה, והרי דין הוא דשדה אחוזה אינה נגאלת בפחות משתי שנים, לכן גם כאן אינה נגאלת לאחר היובל פחות משתי שנים.

וזהו שאמר הכתוב "במספר שנים אחר היובל תקנה", היינו שיוכל לעשות קנין חדש גם על השנים שאחר היובל, ואולם בתנאי של "במספר שני תבואות ימכר לך", וכדפירש"י ששתי שנים קיימת המכירה ואינו יכול לגאול.

מקור: פנים יפות -פני דוד

פרשת בהר